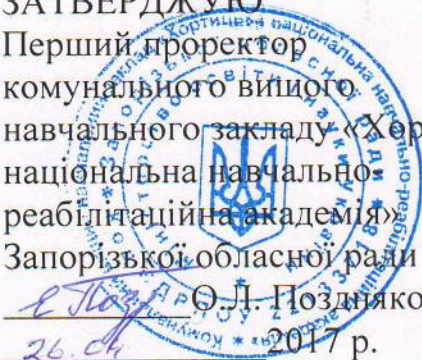

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу «Хортицька
національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

О. Л. Позднякова
26.04 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(ПП 2.1.04) Кольорознавство

галузь знань	02 Культура і мистецтво
спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Рівень освіти	перший (бакалаврський)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Кольорознавство» для студентів факультету мистецтва та дизайну першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Розробник: Міненко Оксана Анатоліївна, кандидат мистецтвознавства, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дизайну дисциплін факультету мистецтва та дизайну

Протокол № 11 від 26 квітня 2017 року

Завідувач кафедри дизайну

Н. В. Дерев'янку

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна	
	Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Семестр	1-й
Модулів – 1	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Аудиторні години: 34 год.	
Змістових модулів – 4		Лекції: 10 год.	Практичні: 24 год.
Загальна кількість годин – 90			Лабораторні: - год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		Самостійна робота 56 год.	
		ІНДЗ: - год.	
	Вид контролю: диф. залік		

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Робоча навчальна програма з дисципліни «Кольорознавство» є нормативним документом Хортицької національної академії, яка визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми; методи вивчення навчального матеріалу дисципліни «Кольорознавство»; необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів першого (бакалаврського) рівня.

Курс «Кольорознавство» підготовлений для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» для денної форми навчання.

«Кольорознавство» — базова навчальна дисципліна, яка включає фізичну теорію кольору, теорію кольорового зору, питання виміру й кількісного вираження кольору (колориметрії), впливу кольорів на людину, який розглядається з погляду фізіології, психології й естетики.

Метою викладання дисципліни «Кольорознавство» є формування систематизованого знання про основи кольорознавства і колористики, придбання навичок виконання колористичних площинних композицій на базі отриманих відомостей про принципи і закономірності гармонійного поєднання кольорів, а також колористичних композицій, заснованих на психологічному впливі кольорів і асоціаціях, що викликаються ними; підготовка випускника до художньої діяльності в області кольорознавства і декоративного мистецтва на основі методів і засобів створення художнього образу.

Призначення курсу полягає в тому, що студенти після його вивчення зможуть вирішувати найрізноманітніші завдання в процесі навчання, а також в самостійній творчій і професійній діяльності. **Завданням дисципліни «Кольорознавство» є:**

1. Пробудити інтерес до вивчення кольору, як одного з трьох найважливіших складових проектної мови, поряд з формою і простором.
2. Сприяти формуванню колірної мисленнєвої моделі і подолання роздільного проектування (форма – колірне рішення).
3. Оволодіти основами специфічної мови кольору, усвідомити його виразні можливості.
4. Виробити навички осмисленого використання кольору.
5. Освоїти принципи і прийоми побудови колірної гармонії.
6. Сформувати навички колористичного підходу до вирішення проектних завдань.
7. Зрозуміти взаємозв'язок кольору і форми;
8. Створювати певний емоційний стан від картини засобами колористики;
9. Ознайомитися з основами кольородинаміки.
10. Розвинути розуміння кольору як невід'ємної частини художнього рішення в будь-якій області образотворчого мистецтва.

Навчання базується на основі теоретичної підготовки, практичної і самостійної творчої діяльності, що здійснюють функцію закріплення матеріалу у вигляді практичних вправ та самостійних завдань, а також в надбанні умінь та навичок в художній діяльності.

Теоретичний курс дисципліни «Кольорознавство», спрямований на теоретичне обґрунтування природи світла, закономірності в області світлокольорових явищ природи, особливостей зорового сприйняття кольору, асоціацій, що викликаються різними кольорами і їх сполученнями, закономірностей гармонії колірних відносин, можливостей точного відтворення колірних відтінків і їх поєднань.

Широта застосування кольору пояснює багатоаспектність теорії кольору і обумовлює необхідність розгляду і пояснення колірних явищ з позицій різних областей наукового знання: фізики (її розділу - оптики), колориметрії, хімії, психофізіології зору, психології, естетики, теорії композиції та інших.

Практичні заняття з дисципліни полягають у виконанні певних колористичних завдань по композиції, орієнтованих на закріплення отриманих знань і художнє осмислення закономірностей використання основних типів колірних гармоній, оптичних ілюзій і психологічних асоціацій, що викликаються кольорами і їх сполученнями.

Ці завдання виконуються як аудиторно, так і позааудиторно, в години, передбачені робочою програмою з дисципліни для самостійної роботи студентів.

Лекції з дисципліни супроводжуються наочними методичними матеріалами: рисунками, схемами, таблицями.

Для самостійного поглибленого вивчення ряду тем курсу лекцій студентам рекомендується відповідна література, наведена в бібліографічному списку.

Протягом вивчення навчальної дисципліни використовуються такі **методи навчання**: викладання інформації студентам у формі лекцій із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, використанням ілюстрацій до кожної лекції.

На уроках викладання матеріалу проходить на прикладах робіт студентів попередніх курсів, де аналізуються закономірності успішно виконаного завдання і допущені помилки.

Метод викладання дисципліни оснований на веденні практичних завдань на базі теоретичного ґрунту, додатково до яких вводиться метод всебічного обговорення виконаних робіт групою студентів, що дає можливість осмислити виконане завдання з позиції досягнення поставленої мети практичної або самостійної роботи.

Виконання практичних робіт проходить здебільшого під керівництвом викладача, де частина роботи виносить на самостійну. Виконання самостійних робіт проходить із застосуванням методичної літератури. В деяких самостійних завданнях студент використовує повністю свій творчий потенціал, та завдання несе суто індивідуальний характер. Весь комплекс методів створений задіяти різні методи від індивідуальних до колективних, від самостійних до скерованих викладачем, від репродуктивних до творчих.

Важливим методом, що доповнює методи викладання, є метод стимулювання інтересу до навчання: створення цікавих аналогій, ситуацій зацікавленості.

Форми контролю:

Поточний контроль – здійснюється на всіх етапах лекційних та практичних занять, що проводяться у аудиторіях. Слугує для перевірки знань, отриманих під час лекцій та при виконанні практичних і самостійних робіт, проводиться у формі індивідуальних опитувань, перегляду робіт з обговоренням та оцінюванням виконаних практичних і самостійних робіт.

Підсумковий контроль – проводиться у формі диференційованого заліку наприкінці семестру, є сумою балів, отриманих за модульну підсумкову контрольну та виконані практичні, самостійні роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни бакалавр повинен **знати**:

- основи теорії кольору;
- термінологію досліджуваного предмета;
- основи кольорознавства;
- закони адитивного та субтрактивного змішування кольорів;
- фізіологічний і психологічний вплив кольору на людину;
- принципи гармонійного поєднання кольорів;
- типи кольорових гармоній;
- знати способи образно-емоційного впливу на людину;
- як розподіляється колір по формі;
- види колірних рішень картини;
- типи колоритів;
- що колір є засобом декоративного рішення картини;
- естетичні критерії створення та оцінки художніх, народних і декоративно-прикладних виробів.

ВМІТИ:

- змішувати кольору різними способами;
- створювати колірний ряд для створення будь-якого зображення;
- створювати дванадцятикольоровий хроматичний ряд (спектр);
- створювати типи кольорової організації композиції картини: ізохромія, хомеохромія, мірохромія, пойкилохромія;
- використовувати закони оптичного змішування кольору в живопису;
- використовувати співвідношення простих і складних кольорів (визначених та невизначених) колористичному рішенні картини;
- використовувати закономірності співвідношення кольорів у реальному просторі (трьохмірному) та на площині (двовірному просторі);
- вміти малювати натюрморти, пейзажі, виписуючи напівтони, відблиски, рефлекси, що складають колористичне збагачення форми предмету;
- брати тональні відносини предметів, що задіяні у картині, зберігаючи тональність в цілому;
- використовувати закони декоративного та живописного вираження кольору в образно-асоціативній кольоровій композиції.

Запланованими результатами навчання є оволодіння:

Соціально-особистісними компетенціями:

- здатність до активної творчої позиції в досягненні результату;
- здатність наполегливо учитися та досягати мети;
- здатність до критики й самокритики;
- креативність, здатність до системного мислення;
- адаптивність і комунікабельність;
- турбота про якість виконуваної роботи;
- толерантність;
- екологічна грамотність.

Загальнонауковими компетенціями:

- базові знання соціально-гуманітарних та природничо-наукових наук, в обсязі, необхідному для використання у процесі професійного художнього навчання дизайнерів з дисципліни «Кольорознавство»;
- базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати візуалізацію і використовувати інтернет-ресурси.

Інструментальними компетенціями:

- здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- знання іншої мови (мов);
- навички роботи з комп'ютером;
- навички управління інформацією;
- дослідницькі навички.

Професійними компетенціями:

загально-професійними:

- здатність застосовувати арсенал засобів образотворчого мистецтва: рисунок, колір, пластику, композицію, техніку і технологію для художнього перетворення оточуючого середовища;
- здатність самокритично оцінювати свої творчі здобутки, постійно поповнювати знання, підвищувати професійний рівень;
- здатність викладати дисципліну «Кольорознавство» із застосуванням психолого-педагогічних знань;
- здатність застосовувати основні методи аналізу, опису, порівняння, класифікації, оцінювання творів мистецтва та дизайнерських розробок;

- здатність організувати практичну та самостійну роботу з дисципліни «Кольорознавство» відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці;
- здатність використовувати інформаційні технології для розв'язання експериментальних і практичних завдань з навчальної дисципліни «Кольоровознавство»;
- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, володіння основами ділового спілкування, навичками роботи в команді;
- здатність вільно спілкуватися на професійні теми з використанням професійної термінології та графічних засобів;
- здатність засвоювати і адаптувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації до власної творчої діяльності;
- розуміння суті закономірностей процесу відображення оточуючого середовища через призму власного світогляду;
спеціалізовано-професійними:
- здатність самокритично оцінювати свої творчі здобутки, постійно поповнювати знання, підвищувати професійний рівень дизайнера;
- володіння основними уявленнями про смисловий зміст кольорів і колірних композицій, навичками побудови кольорових гам;
- здатність планувати етапи розробки та реалізації завдань з дисципліни «Кольорознавство»;
- глибоке розуміння концептуальних основ сучасного мистецтва і дизайну з точки зору їх естетичної сутності;
- здатність до генерації інноваційних ідей в колористичному рішенні на основі інтеграції знань та практичних навичок з різних видів мистецтв, традиційних технік та новітніх технологій;
- здатність досягати композиційного і технічної якості виконання задумів в дисципліні «Кольорознавство»;
- здатність застосовувати знання й уміння в галузі комп'ютерних технологій для вирішення колористичних завдань;
- уміти здійснювати пошук, систематизацію, аналіз та узагальнення творчої інформації та практичних розробок у сфері колористичних рішень;
- здатність формулювати, аргументувати, візуалізувати та реалізувати авторську ідею при створенні композиційних рішень різноманітної складності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Основи кольорознавства.

Тема № 1. Природа кольору. Фізичні властивості світла і кольору.

Кольорознавство як наука. Око людини, зоровий нерв і зоровий центр головного мозку складають фізіологічну основу органів зору. Вплив світла на колір. Основні закономірності фізіології сприйняття кольору. Ахроматичні й хроматичні кольори.

Тема № 2. Основні закони змішування кольорів.

Оптичне змішування кольорів має два основних способи: додавання й віднімання (адитивний та субтрактивний). Механічне змішування найбільш розповсюджений прийом одержання різноманіття кольорових барвистих складів на основі обмежених асортиментів пігментів. Утворення нових кольорів відбувається головним чином за принципом субтрактивного змішування. Закони змішування кольорів. Універсальна колірна система CIE (Commission Internationale d'Eclairage) RGBСМУК. Оптичні закони в дизайні. Оптичні закони в живописі.

Тема № 3. Кольоровий спектр, кольорове коло.

Спектральний колір. Кольорові промені спектра. Змішення кольорів спектра.

Системи кольорів Гете у вигляді кола. Кольорове коло - це особливий вид ритму, найважливіший із всіх можливих рядів. Це ряд по кольоровому тону, замкнутий у вигляді кола, що складається з будь-якої кількості відтінків різних кольорів пігментів, розташованих строго послідовно в порядку спектра. 6-ти, 12-ти ступеневе кольорове коло.

Тема № 4. Фізичні і психологічні характеристики кольору.

Дві групи кольорів: ахроматичні й хроматичні. Кожний хроматичний колір володіє трьома основними характеристиками: кольоровим тоном, світлотою, насиченістю. Кожна із цих характеристик - активний засіб кольорової композиції, який при її створенні проявляє свої відмінні риси.

Змістовий модуль II. Семантика кольору.

Тема № 7. Семантика та семіотика кольору. Колір – засіб творчого, асоціативно - образного мислення.

Психологічні властивості кольору на людину. Прояв смислової функції кольорів у символіці. Використання емоційних (психологічних), естетичних і символічних особливостей кольору. Виникнення потрібних асоціацій і співзвучних їм уявлень - урочистої піднесеності або спокійної простоти, простору світла й повітря або похмурої замкнутості, динамізму або статичності, легкості або вази, що давить, і т.і.

Контрастні або нюансні співвідношення по кольоровому тону, світлоті, чистоті, насиченості, фактурі, засоби й способи гармонізації кольорів, масштабні й пропорційні співвідношення, ритмічний лад. У сукупності вони гармонізують площину, викликають почуття єдності й цілісності, закінченості у композиції.

Змістовий модуль III. Різновиди кольорової гармонізації.

Тема № 6. Різновиди кольорових гармоній.

Принцип гармонії насамперед відноситься до естетики кольорів, втілює в собі художній початок і є обов'язковою й первинною метою композиції. Гармонічне кольорове рішення припускає комбінацію різних кольорів за найпростішими естетичними

закономірностями кольорового кола за Іттенем. Класифікація кольорових гармоній за системою Брюкке (ізохромія, хомеохромія, мірохромія, пойкилохромія), кольорові гармонії за системою Теплова і Шеварова.

Тема № 5. Види контрастів.

Будь-який колір з його особливостями психофізіологічного впливу набуває значення в композиції тільки в певному для кожного конкретного випадку співвідношенні з іншими кольорами. Типи рішення картини: колірний контраст, нюанс й акцент. Сім видів контрастних проявів за Іттенем. Кожен з них повинен бути вивчений окремо. Колорит.

Змістовий модуль IV. Колір у площинно-просторовій якості. Колорит. Тон, тональні відносини, тональність.

Тема № 8. Предметні, площинні, просторові властивості кольору.

Локальний колір – колір предмета. Зміна «локального кольору» на формі. Зміна кольору на площі по мірі віддалення від глядача. Залежність просторових властивостей кольору від колірного тону, насиченості, світлоти. Просторові властивості теплих і холодних кольорів. Зміна властивостей передачі кольору в залежності від розташування його в картині: належності кольору до першого плану, другого плану, дальнього плану. Вплив світла на колір.

Тема № 9. Тон. Тональні відносини. Колорит. Тональність. Живописні й декоративні прийоми.

Розкриття поняття колірного тону. Створення колірного ряду для аналізу зміни кольору на формі. Тональні відносини між групою предметів в натюрморті. Вплив світла на світлотний контраст, на контраст по насиченості в натюрморті. Колорит є засобом виразності у живописі, що служить для розкриття образного змісту твору. Принципи колористичного поєднання кольорів. Тональність. Відмінності реалістичного підходу зображення в живописі від декоративного. Тональність творів художників класицизму, імпресіонізму, фовізму, експресіонізму.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		Л	ПЗ	СР
I. ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА .				
II курс, 2-й семестр				
Тема №1. Природа кольору. Фізичні властивості світла і кольору. Кольорознавство як наука. Фізіологічна основа органів зору. Ахроматичні й хроматичні тони.	1	1		
Виконання хроматичних розтяжок гуашшю або акриловими фарбами.	2			2
Тема №2. Основні закони змішування кольорів. Універсальна колірна система СІЕ (Commission Internationale d Eclairage) RGBСМУК. Оптичні закони в дизайні. Оптичні закони в живописі. Тема №3 Кольоровий спектр, кольорове коло.	1	1		
Механічне змішення кольорів. 12-ти ступеневе кольорове коло (або 24-х ступеневе коло)	7		2	5
Тема № 4. Фізичні і психологічні характеристики кольору.	1	1		
Створити композицію й розробити ілюзії об'ємного простору або руху зміненням насиченості кольору.	8		2	6
II. СЕМАНТИКА КОЛЬОРУ.				
Тема № 5. Семантика та семіотика кольору. Колір – засіб творчого, асоціативно - образного мислення. Фізіологічна дія кольору на людину. Психологічні властивості кольору. Кольорові сполучення. Прояв смислової функції кольорів у символіці. Особливості національно-етнічного сприйняття кольору.	2	2		
Зробити в техніці монотипія композицію за темою «Пори року».	2			2
Зробити композицію, що створює певний психологічний вплив на людину за темою «Емоції», «Характер».	6			6
III. РІЗНОВИДИ КОЛЬОРОВОЇ ГАРМОНІЗАЦІЇ.				
Тема № 6. Різновиди кольорових гармоній: 4-ри вида кольорових гармоній за системою Брюкке, кольорові гармонії за системою Теплова і Шеврова.	1	1		
Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-ізохромії.	4		2	2
Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-хомеохромії.	4			4
Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-мірохромії.	4		2	2
Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-пойкілохромія.	4			4
Тема № 7. Контраст, нюанс, акцент. Види контрастів за Іттенном.	1	1		
Зробити композиції на засвоєння кольорового контрасту й нюансу, акценту.	8		2	6

Зробити приклади одночасного кольорового контрасту.	3			3
IV. КОЛІР У ПЛОЩИННО-ПРОСТОРОВОЇ ЯКОСТІ, ТОН, ТОНАЛЬНІ ВІДНОСИНИ, ТОНАЛЬНІСТЬ. ТИПИ КОЛОРИТИВ.				
Тема № 8. Предметні, площинні, просторові якості кольору. Вплив світла на колір.	1	1		
Вплив світла на колір в натюрморті.	8		2	6
Тема № 9. Вивчення ролі рефлексів, рефлексної взаємодії в відображенні навколишнього середовища. Типи колоритів. Тон. Тональні відносини. Тональність. Живописні й декоративні прийоми. Тональність творів художників класицизму, імпресіонізму, фовізму, експресіонізму.	2	2		
Виконати в різних техніках (грисайль, лесіровка, механічне змішання, оптичне змішання) зображення простого натюрморту.	2		2	
Виконати тональний ряд для створення нескладного натюрморту на тлі драперії вифарбовуваннями геометричної форми в хроматичному рішенні.	8		8	
Виконати етюди нескладних натюрмортів технікою гуаші.	10		2	8
Разом за I курс:	90	10	24	56

Умовні позначення: Л – лекції, ПЗ – практичні заняття, СР – самостійна робота.

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Назви розділів і тем	Кількість годин
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА	4
Тема № 1. Природа кольору. Фізичні властивості світла і кольору. Кольорознавство як наука. Око людини, зоровий нерв і зоровий центр головного мозку складають фізіологічну основу органів зору. Вплив світла на колір. Основні закономірності фізіології сприйняття кольору. Ахроматичні й хроматичні кольори.	1
Тема № 2. Основні закони змішування кольорів. Оптичне змішування кольорів має два основних способи: додавання й віднімання (адитивний та субтрактивний). Механічне змішування найбільш розповсюджений прийом одержання різноманіття кольорових барвистих складів на основі обмежених асортиментів пігментів. Утворення нових кольорів відбувається головним чином за принципом субтрактивного змішування. Закони змішування кольорів. Універсальна колірна система CIE (Commission Internationale d'Eclairage) RGBСМУК. Оптичні закони в дизайні. Оптичні закони в живописі.	1
Тема № 3. Кольоровий спектр, кольорове коло. Спектральний колір. Кольорові промені спектра. Змішення кольорів спектра. Системи кольорів Гете у вигляді кола. Кольорове коло - це особливий вид ритму, найважливіший із всіх можливих рядів. Це ряд по кольоровому тону, замкнутий у вигляді кола, що складається з будь-якої кількості відтінків різних кольорів пігментів, розташованих строго послідовно в порядку спектра. 6-ти, 12-ти ступеневе кольорове коло.	1
Тема № 4 Фізичні і психологічні характеристики кольору. Дві групи кольорів: ахроматичні й хроматичні. Кожний хроматичний колір володіє трьома основними властивостями: кольоровим тоном, світлотою, насиченістю. Кожна із цих характеристик – активний засіб кольорової композиції, який при її створенні проявляє свої відмінні риси.	1
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. СЕМАНТИКА КОЛЬОРУ. КОЛІР У ПЛОЩИННО-ПРОСТОРОВОЇ ЯКОСТІ	2
Тема № 5. Семантика та семіотика кольору. Колір – засіб творчого, асоціативно - образного мислення. Особливості національно-етнічного сприйняття кольору. Психологічні властивості кольору на людину. Прояв смислової функції кольорів у символіці. Використання емоційних (психологічних), естетичних і символічних особливостей кольору. Виникнення потрібних асоціацій і співзвучних їм уявлень - урочистої піднесеності або спокійної простоти, простору світла й повітря або похмурої замкнутості, динамізму або статичності, легкості або вази, що давить, і т.і. Контрастні або нюансні співвідношення по кольоровому тону, світлоті, чистоті, насиченості, фактурі, засоби й способи гармонізації кольорів, масштабні й пропорційні співвідношення, ритмічний лад. У сукупності вони гармонізують площину, викликають почуття єдності й цілісності, закінченості у композиції.	2

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. РІЗНОВИДИ КОЛЬОРОВОЇ ГАРМОНІЗАЦІЇ.	2
<p>Тема № 6. Різновиди кольорових гармоній. Принцип гармонії насамперед відноситься до естетики кольорів, втілює в собі художній початок і є обов'язковою й первинною метою композиції. Гармонічне кольорове рішення припускає комбінацію різних кольорів за найпростішими естетичними закономірностями кольорового кола за Іттенем. Класифікація кольорових гармоній за системою Брюкке (ізохромія, хомеохромія, мірохромія, пойкилохромія), кольорові гармонії за системою Теплова і Шеварова. Типи колоритів.</p>	1
<p>Тема № 7. Види контрастів. Будь-який колір з його особливостями психофізіологічного впливу набуває значення в композиції тільки в певному для кожного конкретного випадку співвідношенні з іншими кольорами. Сім видів контрастних проявів за Іттенем. Кожен з них повинен бути вивчений окремо.</p>	1
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ IV. КОЛІР У ПЛОЩИННО-ПРОСТОРОВОЇ ЯКОСТІ. ТИПИ КОЛОРИТИВ. ТОН, ТОНАЛЬНІ ВІДНОСИНИ, ТОНАЛЬНІСТЬ.	2
<p>Тема № 8. Предметні, площинні, просторові властивості кольору. Локальний колір – колір предмета. Зміна «локального кольору» на формі. Зміна кольору на площі по мірі віддалення від глядача. Залежність просторових властивостей кольору від колірної тону, насиченості, світлоти. Просторові властивості теплих і холодних кольорів. Зміна властивостей передачі кольору в залежності від розташування його в картині: належності кольору до першого плану, другого плану, дальнього плану. Вплив світла на колір.</p>	1
<p>Тема № 9. Тон. Тональні відносини. Колорит. Тональність.. Живописні й декоративні прийоми. Розкриття поняття колірної тону. Створення кольоро-тонального ряду для аналізу зміни кольору на формі. Типи колоритів. Тональні відносини між групою предметів в натюрморті. Вплив світла на світлотний контраст, на контраст по насиченості в натюрморті. Колорит є засобом виразності у живописі, що служить для розкриття образного змісту твору. Принципи колористичного поєднання кольорів. Тональність. Відмінності реалістичного підходу зображення в живописі від декоративного.</p>	1
Разом	10

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
2	3	Механічне змішення кольорів. 12-ти ступеневе кольорове коло (або 24-х ступеневе).	4
3	4	Створити композицію й розробити ілюзії об'єму, простору або руху засобами кольору.	2
4	6	Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-ізохромії.	2
5	6	Зробити композицію і організувати площину згідно типу кольорової гармонії – мірохромії.	2
6	7	Зробити композиції на засвоєння кольорового контрасту й нюансу, акценту.	2
7	8	Вплив світла на колір в натюрморті.	2
8	8	Виконати в різних техниках (гризайль, лесіровка, механічне змішання, оптичне змішання) зображення простого натюрморту.	2
9	9	Виконати тональний ряд для створення нескладного натюрморту на тлі драперії вифарбуваннями геометричної форми в хроматичному рішенні.	8
10		Усього:	24

7. ТЕМИ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
2	2	Виконання хроматичних розтяжок гуашшю або акриловими фарбами.	2
3	3	Механічне змішення кольорів. 12-ти ступеневе кольорове коло (або 24-х ступеневе коло).	5
4	4	Створити композицію й розробити ілюзії об'єму, простору або руху засобами кольору.	6
5	5	Зробити в техніці монотипія композицію за темою «Пори року».	2
6	5	Зробити композицію, що створює певний психологічний вплив на людину за темою «Емоції», «Характер».	6
7	6	Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-ізохромії.	2
8	6	Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-хомеохромії.	4
9	6	Зробити композицію й організувати площину згідно типу кольорової гармонії-мірохромії.	2
10	6	Зробити композицію і організувати площину згідно типу кольорової гармонії – пойкилохромії.	4
11	7	Зробити композицію на кольоровий контраст і нюанс, акцент.	6
12	7	Зробити приклади одночасного контрасту.	3

13	8	Вплив світла на колір в натюрморті.	6
14	9	Виконати етюди нескладних натюрмортів технікою гуаші.	8
15		Усього	56

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування.

Методи письмового контролю: підсумкова модульна контрольна.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Навчальні досягнення студентів освітнього ступеня «бакалавр» із дисципліни «Кольоровознавство» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Основними формами контролю знань студентів є контроль на лекції, практичних заняттях, диференційованому заліку.

Формами перевірки та контролю знань студентів є:

1. *Поточний контроль* – є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу у вигляді оцінювання практичних й самостійних робіт, перевірки конспектування лекцій.

2. *Підсумковий контроль* – це диференційований залік, що застосовується після вивчення студентом усього обсягу вивченого матеріалу. Диференційований залік є сумою балів за модульну підсумкову контрольну та виконані практичні, самостійні роботи.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

№ п/п	Назви виду роботи	Максимальний бал за вид роботи	Сума балів
1	Конспектування лекцій	0,3 x 10	3
2	Підсумкова модульна контрольна	0-5	5
ПРАКТИЧНІ та САМОСТІЙНІ ЗАВДАННЯ			
3	Виконання хроматичних розтяжок гуашшю або акриловими фарбами	0-2	2
4	Механічне змішення кольорів. 12-ти ступеневе кольорове коло	0-5	5
5	Створити композицію й розробити ілюзії об'єму, простору або руху засобами кольору.	0-8	8
6	Зробити в техніці монотипія композицію за темою «Пори року».	0-4	4
7	Зробити композицію, що створює певний психологічний вплив на людину за темою «Емоції», «Характер».	0-8	8
8	Зробити приклади одночасного кольорового контрасту	0-2	2
9	Зробити композицію і організувати площину згідно типу кольорової гармонії – ізохромії.	0-4	4

10	Зробити композицію і організувати площину згідно типу кольорової гармонії – хомехромія.	0-4	4
11	Зробити композицію і організувати площину згідно типу кольорової гармонії – мірохромія.	0-4	4
12	Зробити композицію і організувати площину згідно типу кольорової гармонії – пойкилохромія.	0-4	4
13	Зробити композиції на засвоєння кольорового контрасту й нюансу, акценту.	0-8	8
14	Вплив світла на колір	0-9	9
15	Виконати в різних техніках (грязайль, лесіровка, механічне змішання, оптичне змішання) зображення простого натюрморту.	0-10	10
16	Виконати кольоро-тональний ряд для створення нескладного натюрморту на тлі драперії вифарбовуваннями геометричної форми в хроматичному рішенні.	0-12	12
17	Виконати етюди нескладних натюрмортів технікою гуаші.	0-8	8
Сума максимальної оцінки			100

Пропущена з поважної причини робота може бути зданою протягом двох тижнів без зняття штрафних балів.

Виконана не за терміном без поважних причин робота також буде оцінюватись, але вже зі зняттям 25 % штрафних балів.

За пропущене заняття з неповажних причин буде зніматись 2 бали.

Модуль включає бали за відвідування лекцій, практичних занять, поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійних робіт, написання модульної підсумкової контрольної роботи.

Виконання підсумкової модульної контрольної роботи здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Підсумкова модульна контрольна робота здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Навчальні досягнення студентів оцінюються за шкалою оцінювання за ECTS системою.

Оцінювання рівня знань здійснюється згідно з критеріями та з урахуванням поточного оцінювання виконаних практичних і самостійних робіт, а також враховуючи:

- наявність повного обсягу аудиторних практичних і самостійних робіт за семестр;
- якість виконання навчальних завдань — старання, акуратна проробка та висока художня культура виконання роботи;
- складність розробленої композиції, втіленість у неї ідеї;
- відвідування занять;
- вичерпність відповідей на запитання з теорії.

Перелік питань до модульного контролю:

1. Пояснити, в чому полягає взаємозв'язок світла і кольору.
2. Пояснити, що таке колір.
3. Які кольори відносяться до ахроматичних, а які до хроматичних, як відтворюється їх природа?
4. Розкрити основні характеристики кольору: «світлота», «кольоровий тон», «насиченість».
5. Які є види змішування кольорів?
6. Опишіть модель «кольорове коло» з 12-ти частин і спосіб його побудови.
7. Що таке симультанний контраст?
8. Розкрити фізіологічний вплив окремих кольорів спектру.
9. Опишіть чинники, що впливають на зміну кольору.
10. Що ми розуміємо під поняттями «поверхневий», «площинний», і «просторовий» кольори?
11. Пояснити що, таке кольорова гама і кольорова тональність.
12. Пояснити значення термінів «контраст», «нюанс», «акцент».
13. На які види поділяються контрасти?
14. Назвіть основні типи кольорових контрастів.
15. Що означає компонувати в кольорі?
16. Від чого залежить цінність і значення кожного кольору в композиції?
17. Чи впливає застосування того чи іншого кольору на композиційну рівновагу?
18. Чи впливає той чи інший колір на створення відповідної асоціації, художнього образу?
19. Охарактеризуйте психофізіологічні характеристики впливу на людину основних кольорів.
20. Назвіть найкращі з можливих кольоросполучень в композиціях на основі кольорового кола.
21. Опишіть основні типи гармоній за системою Брюкке.
22. Які кольори застосовуються в гармоніях типу «тріада»?
23. Чи є застосування «тріади» запорукою гармонійної кольорової композиції?
24. Які кольори називають основними?
25. Назвіть пари додаткових кольорів. Як вони визначаються?
26. Розкрийте значення терміну «гармонія».
27. Які кольори при оптичному змішуванні дають найбільш чисті відтінки. Які кольори з трьох основних потрібно змішати, щоб отримати оранжевий колір?
28. Сумою яких двох основних кольорів є зелений колір?
29. Чи залежить чистота отриманого кольору від кількості кольорів, що брали участь в змішуванні їх?
30. Який колір отримуємо при змішуванні двох додаткових кольорів?
31. Механічне змішування кольорів – аддитивне чи субтрактивне?
32. Чи можливо спрогнозувати результат змішування кольорів?
33. Які кольори називають теплими, а які холодними?
34. Які кольори називають додатковими?
35. Назвіть основні джерела світла.
36. Які кольори мають 100% насиченість?
33. Який колір в кольоровому колі найсвітліший, а який найтемніший?

Основні критерії оцінювання навчально-творчих досягнень студентів за шкалою оцінювання за ECTS

Підсумковий рейтинговий бал	Традиційна екзаменаційна оцінка	Традиційна залікова оцінка
90 — 100	відмінно	<i>зараховано</i>
82 — 89	добре	
75 — 81		
64 — 74	задовільно	
60 — 63		
1 — 59	незадовільно	<i>не зараховано</i>

Низький рівень (1—34 бали)

1. Завдання виконані неохайно, неакуратно. Культура виконання зовсім відсутня, не відповідає вимогам. Завдання виконувались з великим запізненням або подавались тільки на диференційований залік.

2. Відсутній обсяг обов'язкових практичних і самостійних завдань за навчальною програмою, відповідь під час відтворення основного матеріалу по програмі поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет навчання, стогова контрольна робота виконана на низькому рівні.

3. Теоретична підготовка недостатня, знання на низькому рівні.

Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення коледжу без повторного навчання за програмою дисципліни.

Низький рівень (35—59 балів)

1. Навчальні роботи характеризуються недостатнім рівнем. Завдання виконані неохайно, неакуратно. Культура виконання зовсім відсутня, не відповідає вимогам.

2. У навчальних роботах не застосовані отримані на заняттях знання, рівень володіння уміннями та навичками елементарний; відсутність деяких програмних завдань за розділами, а знання теорії на недостатньому рівні.

Початковий рівень (60—74 бали)

1. Студент на досить примітивному рівні демонструє знання основного навчального матеріалу в обсязі достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності.

2. Виконані роботи вимогам завдання відповідають мало, присутні суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх з допомогою викладача;

3. Студент володіє прийомами графічного зображення на елементарному рівні вимог програми.

4. Завдання виконані неакуратно, з плямами, мають неохайний вигляд, технічна культура виконання на низькому рівні. Завдання здавались з суттєвим запізненням.

5. Підсумкова модульна контрольна робота на середньому рівні.

Достатній рівень (75—89 балів)

1. Навички роботи з фарбами різними техніками потребують удосконалення.

2. Студент творчо володіє систематичними знаннями із дисципліни, але у відповіді наявні незначні помилки.

3. Характеризується достатнім володінням основними практичними знаннями в галузі кольорознавства та достатнім рівнем використання засобів графічного зображення. Деякі елементи практичних робіт недостатньо відповідають вимогам завдання. Культура виконання завдань в цілому на досить високому рівні.

4. Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, але у відповіді наявні незначні помилки.

Високий рівень (90 — 100 балів)

1. Завдання з практичних і самостійних робіт привертають увагу виявами зацікавленого художньо-емоційного ставлення студента до поставленого завдання. Виконані практичні та самостійні роботи повністю відповідають поставленому завданню. Роботи виконані акуратно, якісно, на рівні зразків з метою використання їх у методичних цілях та з додержанням строків здачі.

2. Виконані роботи характеризується високим професійним рівнем, вільним володінням основними теоретичними знаннями та практичним застосуванням засобів відображення заданих тем у практичних роботах.

4. Студент проявляє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою, має творчий підхід в виконанні завдань.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Візер В. В. Система кольору в живописі: навч. посіб. / Візер В.В.– Рига: ЗАО Видавничий дім Пітер, 2004.–192 с.
2. Волков М. М. Кольор в живописі: навч. посіб. / Миколай Миколайович Волков. – М.: Мистецтво, 1965. – 215 с., іл.
3. Зайцев О. С. Наука о кольорі й живопис: навч. посіб. / Зайцев О. С.– М.: Мистецтво, 1986.– 158с. : іл.
4. Іттен І. Мистецтво кольору / Пер. з нім. і передмова Монахової Л. - М.: Вид-во. Аронов Д., 2007. - 96 с. : іл.
5. Миронова Л.Н. Кольорознавство / Миронова Л.Н.– Мінськ: Вища школа, 1984.– 286с.
- Іттен І. Искусство цвета.-Пер. с нем. и предисловие Л. Монаховой.- М.: Д. Аронов. - 2001.- 96с.;
6. Печенюк Т. Кольорознавство: підручник для студ. вищих навч. закладів / Таміла Печенюк .– Львів: Вид-во. Львів. політехники, 2014.– 204 с. : іл.
7. Прищенко С.В. Кольорознавство: навч. посіб. / Прищенко С.В.; за ред. проф. Є. А. Антоновича.– К.:Альтпрес, 2010.– 354 с.: іл.
8. Яшухін, А. П. Живопис: підр. для студ. художньо-графічних факультетів пед. інститутів и университетів / А. П. Яшухін, С. П. Ломов. – [2-е вид.], перероб. и доп. - Москва: Агар: Рандеву-АМ, 1999.- 288 с.

ДОДАТКОВА:

1. Браэм Г. Психологія кольору: збірник/ Браэм Г.; під ред. С. Л. Удовик.– М. РЕФЛ-бук. К.: Ваклер, 2009. –349 с. : іл.
3. Кандинский В. В. О духовном в мистецтві / Кандинский В. В. – К.: “Ваклер” 1996, с. 181-220.
4. Серов Н.В. Світлокольорова терапія. Сенс и значення кольору: інформація – колір – інтелект/ Серов Н.В.— СПб.: Речь, 2001.– 256 с.
5. Прищенко С.В. Кольорознавство: навч. посібн. / С.В. Прищенко; за наук. ред. Є.А.Антоновича. -2-е вид., виправл. і доп.. -К.: Альтерпрес, 2016. -452 с.: іл.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

- 1 <http://wellstyled.com/tools/colorscheme2/index-en.html>
- 2 <http://mironovacolor.org/>
- 3 http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Itten/index.php
- 4 <http://www.kuvvatov.narod.ru/Html-rus/biblio/Color/>
- 5 <http://www.colorblender.com/>
- 6 <http://www.colormatch.dk>
- 7 <http://mikhailkevich.narod.ru/kyrs/kompozicia/dsl.html>